

L'HORTA NORD DINS L'OBRA DE VICENT BADIA I MARÍN

JOSEP VICENT FRECHINA

Com passa amb la majoria d'homes i dones de la seua generació, la causa de l'interés vers la cultura valenciana de Vicent Badia Marín i la posterior dedicació que hi esmerçà, tot bregant pel seu estudi i la seua difusió, ve envoltada d'una certa aura d'intangibilitat: després d'una Renaixença ensopida i de l'avortament sobtat, amb l'alçament feixista i la contesa bèl·lica pel mig, dels tímids avanços assolits durant el primer quart de segle, sembla si més no "estrany" que, davall una dictadura homogeneitzadora del "espíritu nacional", que trobà un terreny suficientment adobat per no tenir que fer excessivament explícites unes prohibicions tàcites¹, quallara un moviment intel·lectual mereixedor de ser batejat amb el nom, un tant pretensions però clarament definitori de les seues intencions, de "Nova Renaixença" i que, a més, aquest estigués fornit de persones, com el propi Vicent Badia, provinents del règim -afectes, que se'n deia. El fet, però, és que aquest moviment, amb totes les seues limitacions i amb tots els seus pressupòsits manifestament candorosos o malauradament "pragmàtics", però també amb tota la seua tenacitat i perseverança, quallà i s'hi assentaren els fonaments d'un futur redreçament nacional: bé que els seus impulsors podien haver-se apropiat dels alligonsadors versos d'Espriu. "...hem viscut per salvar-vos els mots,/ per retornar-vos el nom de cada cosa,/ perquè seguíssiu el recte camí/ d'accés al ple domini de la terra".

Vicent Badia no només participà d'aquest moviment sinó que, en certa manera, el propicià -des de la seua posició "privilegiada de persona no sospitosa de contravenir les pautes establertes- i en fou un dels seus més actius animadors. Afortunadament per a nosaltres, part de la immensa tasca que, en aquest sentit, hi desenvolupà

va estar centrada, per diferents motius, a l'Horta Nord: Afortunadament, insistim: la contundència quantitativa del repertori bibliogràfic que adjuntem dona un el·loqüent testimoniatge de l'aportació de Badia al coneixement i difusió de la comarca.

Els inicis.

Hem començat dient que, en certa mesura, se'ns escapa on rau l'origen de la inclinació de Vicent Badia per la cultura valenciana. No ocorre el mateix, però, pel que fa al seu interès per l'Horta: diu un vell refrany català que els testos s'assemblen a les olles i així pareix que ocorre amb ell: ja es deu al seu pare, el reputat periodista Vicent Badia Cortina, natural de Foios, un primerenc assaig d'aproximació a la comarca².

El contacte directe amb els pobles de l'Horta l'enceta, tanmateix, en condició de Secretari Provincial del Departament de Seminaris del Moviment, càrrec per al qual es nomena el 28 de Juny de 1952³. Tenia llavors trenta-tres anys -havia nascut a Russafa el 12 de Març de 1919- i ja posseïa els títols d'Advocat, Doctor graduat en Dret, Mestre de Primer Ensenyament i Perit Taquígraf. A més, treballava des de dos anys abans a l'Ajuntament de Burjassot en qualitat d'Oficial Major Lletat i Tècnic d'Administració General, treball que el vincularà estretament a aquesta població, com veurem després.

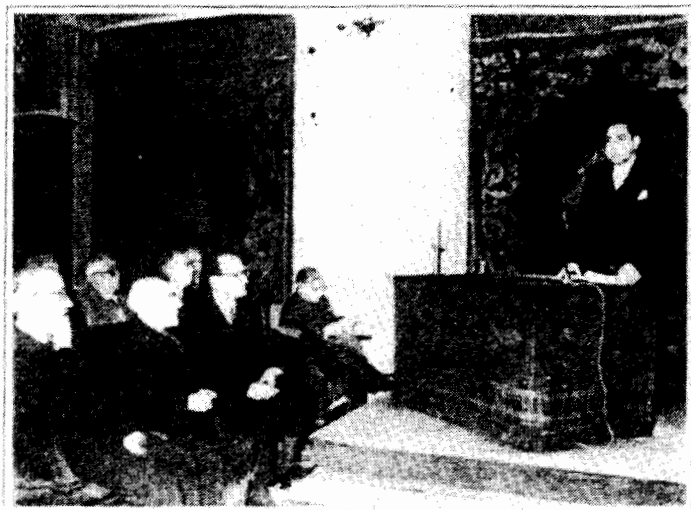
És en aquestos anys quan irromp amb força i entusiasme en l'esquifit panorama intel·lectual de la comarca i, per extensió, del País: el 27 de Febrer de 1953 es nomena Cronista Oficial d'Almàssera per l'aleshores alcalde i gran amic seu Josep Marí i Montanyana⁴ i l'any

1. El mateix general colpista que després governaria l'Estat afirmava ja el 1938: "El carácter de cada región será respetado, pero sin perjuicio para la unidad nacional, que la queremos absoluta, con una sola lengua, el castellano, y una sola personalidad, la española", Francisco Franco, *Palabras del Caudillo* (19 abril 1937-31 diciembre 1938), Barcelona: Ediciones Fe, 1939, p. 226. Prenc la cita de l'imprescindible treball de Santi Cortés, *València sota el règim franquista (1939-1941)*, València-Barcelona: Institut de Filologia Valenciana-Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1995, pp. 19-20.

2. Vicente Badia Cortina, *Comarcas de la Región Valenciana: La Huerta de Valencia*, València: 1942.

3. Vicent Badia i Marín, *Índex. 50 anys, 1940-1990: discursos, conferències, parlaments...*, València: Impremta Llorens, 1991, (d'ara endavant, *Índex*), p. 15.

4. *Índex*, p. 17.

Vicent Badia Ilig, a la seu del Centre de Cultura Valenciana, el "Discurs i programa de redreçament cultural", el 25 d'octubre de 1960.

següent publica, com a separata dels *Anales del Centro de Cultura Valenciana*, la monografia *Foyos, mi pueblo*⁵. Santiago Bru i Vidal, unes pàgines enrere, glossa a bastament la seua important tasca com a Cronista i, per tant, no caldrà abundar-hi massa. Només subratllarem que Badia fou una peça crucial en l'engendrament de l'Associació de Cronistes del Regne i que el seu tarannà emprenedor, integrador i obert, i el seu treball tossut i infatigable li valgué el qualificatiu de "Héroe del Congreso" en l'avaluació que féu la premsa diària⁶ de la I Asamblea de Cronistes del Regne, celebrada del 26 al 28 d'Octubre de 1956. D'aquesta assemblea data, precisament, la primera excursió cultural col·lectiva, de què en tenim constància, que es realitza a l'Horta des de la guerra: Vicent Badia, acompanyat dels cronistes, visita Burjassot, Godella i El Puig.

València Cultural

Cap a finals de la dècada dels 50 i principis de la dels 60, Vicent Badia es desvincula progressivament del règim i comença adquirir un compromís, com més va més decidit, amb la llengua i cultura valencianes coincidint amb el seu nomenament com a director de número del Centre de Cultura Valenciana⁷—la notificació del qual rep el 18 de febrer de 1957.

Així, el 9 de novembre de 1958 es designat vice-president segon de *Lo Rat Penat* en la candidatura encapçalada per Nicolau Primitiu i el 25 d'octubre de

1960 llig en valencià, per primera vegada en molts anys, el discurs d'obertura del curs 60-61 del Centre: el sorprenent i elogiat "Discurs i programa de redreçament cultural".

Aquesta presa de posició, ara ja ferm i definitiva, en defensa del català li comportarà no pocs conflictes, tant als del pusil·lànim Centre de Cultura Valenciana⁸, com amb la carrincloneria castellana instal·lada als centres de poder de la capital del País. Badia, però, en cap moment es deixa subornar pel veïnatge, poc receptiu en el millor dels casos i d'oberta agressivitat en el pitjor i més habitual, i, amb l'ajut econòmic de Marí Montanyana i l'experiència adquirida al front de *Sicània*, funda el 1960 i dirigeix durant els seus cinc anys d'existència, una important publicació bilingüe, *València Cultural*, on el protagonisme de l'Horta Nord serà freqüent i des d'on exercirà, amb valentia i contumàcia, el seu pensament valencianista consolidat sobre tres eixos fonamentals: la fidelitat lingüística com a compromís personal, la divulgació de la nostra història i la nostra cultura com a cimentació del procés de redreçament nacional i la necessitat d'integrar-ne tota la població en la tasca. Un número rere altre incidirà en cadascun d'aquests eixos amb la qual cosa, d'una banda, incentivarà l'estudi de diversos aspectes culturals del País —llengua, patrimoni, heràldica, geografia, història, costums, religiositat— i, de l'altra, dotarà de contingut ideològic l'indefinit i dessustanciat valencianisme incipient.

5. A la qual seguirien *Torre Baja, mi pueblo*, València: 1954, *Bétera, mi pueblo*, València: 1955 i *Compendio de Geografía del Reino de Valencia*, València: Marí Montanyana, 1955.

6. *Levante*, 30-X-1956.

7. Cfr. *Levante*, 27-IV-1958; *Las Provincias*, 27-IV-1958.

8. El mateix ens narra un episodi grotesc ben simptomàtic de fins on havia arribat la deserció lingüística de l'entitat: "9 maig 1962. Sóc a la Junta General del Centre de Cultura Valenciana (...). És llegit l'acta anterior pel Secretari Carreres i de Calatayud però l'acta està escrita en valencià atenent que a la darrera junta vaig actuar de Secretari en absència del titular. Es promou la qüestió lingüística. Ningú no té res contra el valencià però els acadèmics no poden acceptar que per la meua sola voluntat s'alteren les normes del Centre de Cultura. Presidència em pregunta si estic disposat a redactar l'acta en castellà. Contesto negativament. Se passa al punt següent de l'ordre del dia". *Índex*, p. 47.

Vicent Badia i
Manuel Sanchis
Guarnir a la plaça
de bous d'Alacant

Democràcia i reacció.

La substitució d'una "democràcia orgànica" per una "democràcia real" provoca al País Valencià l'esclat d'un moviment reivindicatiu de caire nacionalista i progressista que mostra el seu veritable potencial en la coneguda manifestació del 9 d'Octubre de 1977. Davant tal exhibició de vitalitat valencianista, la dreta capitalina reacciona d'immediat i, reconduint el pansit anticatalanisme, barreja de patriotisme de campanar i frustracions personals, amb què un estol d'"intel·lectuals" grisos i vulgars s'oposà a les tesis fusterianes de la dècada del seixanta, obri el que s'ha anomenat "batalla de València" consistent, a grans trets, a la intimidació sistemàtica dels partidaris de qualsevol opció de progrés pel que fa a la llengua i cultura valencianes, l'estimulació dels instints bàsics de defensa del territori en la estamordida i desinformada societat valenciana mitjançant la tergiversació de la història i dels fets contemporanis, i la desqualificació de totes les institucions que no combreguen amb la seua estratègia: Generalitat, Ajuntaments, Universitats, Acadèmia de la Llengua Espanyola, etc.

Vicent Badia, que en aquella època estava més compromés si hi cap en el procés de rearticulació nacional, visqué, a l'Horta Nord, alguns dels episodis cruentos d'aquesta batalla; a Alboraia, per exemple: el 9 de juliol de 1980 hi actuava de mantenidor dels II Jocs Florals celebrats amb motiu de les festes del Corpus – Miracle dels Peixets-. A l'eixida, un escamot de membres de Fuerza Nueva protagonitzà uns greus incidents; després aparegueren pamflets insultants per tota la població, pamflets que tornaren a aparèixer el 12 de

juliol i el 7 d'agost (un mes després de la celebració). Les conseqüències de la pamfletada es reflectiren, a més, en una decisió municipal: l'Ajuntament decidí de no publicar el llibre corresponent al·legat la baixa qualitat dels treballs i el fet que el discurs del mantenidor podia "suscitar enfrontaments entre els veïns de la població"⁹.

Uns fets semblants ocorregueren aquell mateix estiu a Alfara: convidat com a mantenidor a l'acte de presentació i proclamació de la reina de les festes el 15 d'agost, excusà la seua absència i envià, en el seu lloc, al seu fill Rafael que llegí el discurs de son pare. Quan el corresponsal del *Levante* donà compte dels fets criticà el contingut polític del discurs – "...finalizó su parlamento sobre problemas i consecuencias de la actual situación pre-autonómica, materia que, al ser politizada, no agradó al público asistente"¹⁰ – la qual cosa originà una rèplica de Badia¹¹, una contrarrèplica signada per Rafel Ramón-Llin¹² i una nova contestació de Badia¹³. Heus ací, tot plegat, una prova evident del clima exasperat, de continues tensions quotidianes, on tots els actes s'avaluaven i sospesaven amb el referent pancatalanista en ment, que es respirava aleshores i que derivà en un seguit de decepcions i dimissions que encara no hem abandonat. Badia, tanmateix, amb la seua terquedat característica, no s'amoïnà per tots aquests afers i continuà participant activament en la vida cultural i política de l'Horta: dóna conferències, assisteix a mítings, actua com a mantenidor en les festes i presideix diversos actes cívics com la taula rodona convocada per l'Associació d'Amics de l'Horta contra el III Cinturó de Ronda celebrada a Bonrepòs i Mirambell l'11 de juliol de 1980.¹⁴

9. *Índex*, pp. 61-62 i 70.

10. *Levante*, 22-VIII-1980.

11. *Levante*, 30-VIII-1980.

12. *Levante*, 10-IX-1980.

13. *Levante*, 23-IX-1980.

14. *Índex*, pp. 66-107.

El Centre d'Estudis de l'Horta Nord

Durant els darrers mesos de la seua vida, Vicent Badia s'embarcà en una nova aventura cívico-cultural, el Centre d'Estudis de l'Horta Nord, del qual va ésser elegit vice-president en la primera Junta Directiva d'aquest, aprovada a l'Assemblea General celebrada el 25 de Març de 1995. Puc donar fe personalment de la il·lusió i esperança amb què hi concorregué malgrat la seua incipient malaltia. I també en poden donar els assistents al Club Diario Levante, l'11 d'octubre de 1995 – probablement, la seua darrera compareixença en públic – on expressà la seua opinió respecte els objectius del Centre –“avui intentem la construcció d'un nou instrument de servei per al poble valencià (...) per elevar la identitat humana, cívica i cultural dels pobles de l'Horta al nivell dels pobles progressistes”– i reclamà la necessitat d'estudiosos i patriotes que sacrificaren el seu temps pel País Valencià.¹⁵

Com sempre, l'oblit.

Malgrat la seua dilatada trajectòria periodística, valencianista i investigadora, el traspàs de Vicent Badia, esdevingut el 21 de desembre de 1995, no suposà cap commoció en la societat valenciana. Una nota sense signar a *Las Provincias*¹⁶, on s'ometia el seu compromís polític, i dos quarts de plana al *Levante* –un informant de la mort i l'altre del soterrar¹⁷– prosseguits de tres escadusseres, inconnexes i apressades glosses necrològiques¹⁸ és tot l'homenatge que li oferí la premsa d'una ciutat que, com el País del qual és capital, s'ha especialitzat a enlairar mediocres reaccionaris i a ignorar, fent ús d'una tàctica cada dia més sobreutilitzada, els que han dedicat bona part de la seua vida a engrandir la cultura dels seus ciutadans, furtant-li hores al lleure i al son. I ausades que fou així en el cas de Vicent Badia.

Aproximació bibliomètrica

Una anàlisi estadística superficial de l'obra de Vicent Badia dedicada a l'Horta Nord ens proveeix d'algunes dades ben significatives.

La distribució d'articles per pobles (taula 1) palesa, per exemple, la seua estreta vinculació a Burjassot –on, com ja hem dit, treballà durant trenta anys–, Almàssera –d'on era Cronista Oficial– i Benicalap –on residí molt de temps–, però també la seua acurada atenció a la resta –hi són representats la pràctica totalitat.

TAULA 1: ELS POBLES

Burjassot	78
Almàssera	44
Montcada	30
El Puig	19
Benicalap	18
Paterna	18
Alboraia	12
Meliana	12
Codella	9
Foios	6
Altres	22

TAULA 2: LES PUBLICACIONS

Las Provincias	147
Levante	15
Festes Almàssera	11
Jornada	10
Valencia Cultural	10
Valencia Atracción	9
Festes Burjassot	8
Valencia Fruits	5
B.I.M. Burjassot	5
Paterna	5
Valencia Semanal	4
Moncada	4
Al Dia	3
Festes Paterna	3
Silos	3
Altres	18

TAULA 3: DISTRIBUCIÓ TEMPORAL

1949-1955	35
1956-1963	155
1964-1967	24
1968-1972	0
1973-1979	19
1980-1986	27

15. *Levante*, 14-X-1995.

16. *Las Provincias*, 22-XII-1995.

17. *Levante*, 22-XII-1995 i 23-XII-1995.

18. Gil M. Hernández i Martí, "Vicent Badia i el valencianisme", *Levante*, 24-XII-1995; Agustí Colomer Ferràndiz, "Vicent Badia «in memoriam»", *Levante*, 28-XII-1996; Lluís Mesa, "Vicent Badia: sempre amb tots", *Levante*, 2-I-1996; també s'ha de fer menció d'Alfons Cervera, "En la mort de Vicent Badia i Marín", *Cartelera Turia*, 1665, 1-7 Gener, pp. 88-89 i Josep Corell, "Vicent Badia i Marín, periodista, escriptor, nacionalista històric", *El Cresol*, Març 1996, p. 4.

Si la distribució la féiem per publicacions (taula 2) n'observaríem les seues vinculacions professionals, destacant per damunt de totes la mantinguda amb *Las Provincias* on, entre 1956 i 1963, en la sèrie "De los pueblos y para los pueblos", publicà més d'un miler d'articles, ocupant-se de la majoria de municipis del País.

Pel que en fa a la distribució temporal (taula 3) sorprén, a més de la ja justificada proximitat del període comprés entre 1956 i 1963 –amb 155 articles, el 60% del total–, el llarg silenci mantingut de 1968 a 1972, la causa del qual desconexem.

També cal destacar-ne l'ampla varietat temàtica (taula 4) originada per la versatilitat erudita de l'autor i l'especial incidència de les festivitats populars, així com la denúncia del deplorable estat del patrimoni monumental. L'heràldica, a la qual els cronistes han parat sempre molta atenció, també hi té una presència notòria i abundant.

Finalment, una dada ben expressiva és el nombre d'articles en català –50, el 19%–. Considerant la seua incorporació relativament tardana a l'ús escrit de la nostra llengua –el primer article en català referit a l'Horta el publicà, si les dades que utilitzem són correctes, en el llibret de festes d'Almàspera de 1959– i els importants entrebancs "ambientals" al respecte, n'és una bon indici, de la seua lleialtat idiomàtica esdevinguda lluita personal. Una lluita personal, assumida ara per un important nucli de població que cull els fruits de la tasca pionera d'unes quantes persones treballadores i lúcides que en plantaren les llavors. Entre ells, emergent i distingit, Vicent Badia.

TAULA 4: LA TEMÀTICA

Festes i Creences	70
Administració Pública	34
Patrimoni històrico-artístic	23
Història i Geografia	24
Cultura i Educació	17
Agricultura	16
Valencianisme	12
Heràldica	11
Arts	11
Indústria	7
Administració religiosa	7
Excursionisme	3
Altres	25

TAULA 5: L'IDIOMA

Català	50
Castellà	210

Vicent Badia presentant el Centre d'Estudis de l'Horta Nord al Club Diario Levante, l'11 d'Octubre de 1995. Fotografia: R. Claramunt-Levante.

REPERTORI BIBLIOGRÀFIC

L'HORTA

1. "Las cruces de término", *Las Provincias*, 30-5-53.
2. "La Corporación Administrativa Gran Valencia y los pueblos afectados", *Las Provincias*, 5-12-53.
3. "Toponimia del término de Valencia", *Levante*, 31-5-55.
4. "Espigolant per l'horta: el cacahuet buen negocio", *Valencia Fruits*, 30-10-64.
5. "En la Lonja: hoy el cachuet y la chufa", *Valencia Fruits*, 4-6-65.
6. "Falta maquinaria agrícola en la huerta", *Valencia Fruits*, 30-7-65.
7. "Los problemas de la huerta en mesa redonda", *Valencia Fruits*, 3-9-65.
8. "¿Integrarán los pueblos de la Huerta la municipalidad de Valencia?", *El Funcionario Municipal*, 10-1-66.
9. "¿Integrarán los pueblos de la Huerta la municipalidad de Valencia?", *La Marina*, 11-1-66.
10. "Espigolant per l'horta: caracoles!", *Al Día*, 23-7-66.
11. "Mudejarismes de l'Horta que caldria bandejar", *Torrent*, 25-5-81.

ALBALAT DELS SORELLS

12. "Los proyectos municipalistas de Albalat dels Sorells", *Las Provincias*, 14-6-56.

ALBORAYA

13. "Alboraya", *Las Provincias*, 17-10-56.
14. "Fiestas en Alboraya al Santísimo Corpus Christi y San Cristóbal, patrón", *Las Provincias*, 11-7-57.
15. "En las tierras del Carraixet, área de la chufa", *Las Provincias*, 2-11-57.
16. "Pescando en el Carraixet", *Las Provincias*, 21-5-58.
17. "Más publicaciones festivas: La Terreta de Masanasa y Fiestas Mayores de Alboraya", *Las Provincias*, 11-7-58.
18. "Las fiestas mayores de Alboraya", *Las Provincias*, 10-7-60.
19. "La ermita del miracle dels peixets", *Valencia Cultural*, 1-7-61.
20. "Al voltant de l'ermita dels peixets", *Festes Almàssera*, 15-8-61.
21. "La Solución Sur y los pueblos del Carraixet", *Valencia Cultural*, 2-6-62.
22. "Las fiestas mayores de Alboraya", *Las Provincias*, 10-7-62.

Vegeu també 44 i 46.

ALFARA

23. "El mantenedor de las Fiestas de Alfara del Patriarca", *Levante*, 30-8-80.
24. "Las fiestas de Alfara del Patriarca", *Levante*, 23-9-80.
25. "Alfara del Patriarca, lo que fue", *Valencia Atracción*, 16-2-81.

ALMÀSSERA

26. "El camino de Almacera al mar es ya una realidad", *Jornada*, 7-4-54.
27. "El camino de Almacera al mar es ya una realidad", *Levante*, 20-4-54.
28. "El camino de Almacera al mar es ya una realidad", *Las Provincias*, 21-4-54.
29. "Fiestas en Almacera", *Las Provincias*, 20-8-54.
30. "Estivella y El Castellar en Almacera en la toma de posesión del nuevo cura", *Las Provincias*, 8-9-54.
31. "Almacera en Sagunto", *Las Provincias*, 21-1-55.
32. "Almacera a San Vicente Ferrer", *Las Provincias*, 13-5-55.
33. "El patrimonio histórico artístico de Almacera", *Jornada*, 8-6-55.
34. "El 'miracle dels peixets' determinó el nacimiento de Almacera como parroquia y como municipio", *Valencia Atracción*, 17-8-55.
35. "Almacera en sus fiestas patronales", *Las Provincias*, 3-9-55.
36. "Fiestas vicentinas en Almacera", *Las Provincias*, 15-4-56.
37. "Almacera, un pueblo de la Huerta en el día de la Ascensión", *Las Provincias*, 12-5-56.
38. "El plan municipalista de Almacera", *Las Provincias*, 29-12-56.
39. "Almacera y su gira por Andalucía", *Las Provincias*, 25-1-57.
40. "Ayer terminaron las fiestas patronales de Almacera", *Las Provincias*, 28-8-57.
41. "Toma de posesión del nuevo párroco de Almacera", *Las Provincias*, 14-2-58.
42. "Almacera festeja a San Vicente Ferrer", *Las Provincias*, 23-4-58.
43. "Cantà de Misa en Almacera", *Las Provincias*, 9-7-58.
44. "Pobles del Carraixet", *Prog. Ofic. Almacera*, 20-8-58.
45. "Exposiciones de arte de Codella, Almacera, Burjasot y Moncada", *Las Provincias*, 28-8-58.
46. "El miracle dels peixets", *Festes Almàssera*, 15-8-59.
47. "Guaitant pel finestra", *Festes Almàssera*, 15-8-59.
48. "Terminaron las fiestas de Almacera", *Las Provincias*, 28-8-59.
49. "Realidades y proyectos municipales de Almacera", *Las Provincias*, 28-10-59.
50. "Nota geohistòrica del Cronista Oficial", *Festes Almàssera*, 15-8-60.
51. "Fiestas en Almacera, Alcublas y Aras de Alpuente", *Las Provincias*, 31-8-60.
52. "Fiesta en Almacera a San Vicente Ferrer", *Las Provincias*, 7-4-61.
53. "Escudos valencianos: Almacera", *Valencia Cultural*, 1-5-61.
54. "Fiestas en Chelva y Almacera", *Las Provincias*, 31-8-61.
55. "Obras municipales en Almacera", *Las Provincias*, 14-8-62.
56. "Una entrevista profitosa amb l'Alcalde", *Festes Almàssera*, 15-8-62.

57. "El Corpus en Almacera", *Las Provincias*, 25-8-62.
58. "Almacera a San Vicente Ferrer", *Las Provincias*, 27-4-63.
59. "Del Almacera de hace medio siglo", *Las Provincias*, 13-8-63.
60. "El Corpus en Almacera", *Las Provincias*, 25-8-63.
61. "Felicitació de renaixença a la junta de clavis", *Festes Almàssera*, 15-8-65.
62. "El triomf assolit per un jove almasserenc", *Festes Almàssera*, 15-8-65.
63. "Davant el miracle", *Fiestas Almacera*, 15-8-67.
64. "L'escut heràldic d'Almàssera", *Almàssera Festes/79*, 23-8-79.
65. "Heràldica: Almàssera", *Generalitat*, 3-8-82.
66. "Apunts d'Almàssera", *Almàssera/83*, 10-8-83.

Vegeu també 15, 16 i 21.

BENICALAP

67. "El campanario de San Roque de Benicalap y los arbitrios municipales", *Levante*, 7-2-54.
68. "Benicalap en Fontilles", *Las Provincias*, 14-10-55.
69. "Burjassot, Godella i Benicalap se han aproximado a Valencia", *Las Provincias*, 18-1-56.
70. "Benicalap, pedanía", *Las Provincias*, 26-10-56.
71. "Fin de curso en las Escuelas de la Virgen del Puig de Benicalap", *Las Provincias*, 15-7-58.
72. "Publicaciones de las fiestas de Mislata, Benicalap y Bronchales", *Las Provincias*, 27-8-59.
73. "Un Instituto filial de 2ª enseñanza en Benicalap", *Las Provincias*, 21-10-59.
74. "Creación en Benicalap de un Instituto filial de 2ª enseñanza", *Las Provincias*, 15-5-60.
75. "Colocación y bendición de la primera piedra del Instituto filial del Luis Vives de Benicalap", *Jornada*, 15-5-60.
76. "Benicalap se incorpora a un plan de mejoras urbanas", *Las Provincias*, 17-5-60.
77. "Nuevas obras y servicios para la barriada de Benicalap", *Las Provincias*, 9-4-61.
78. "Alcublas y Benicalap en sus fiestas patronales", *Las Provincias*, 30-8-61.
79. "Un paso a nivel en Benicalap", *Las Provincias*, 5-3-63.
80. "Fiestas en Benicalap a la Inmaculada", *Las Provincias*, 23-5-63.
81. "La barriada de Benicalap a Santo Tomás de Aquino", *Las Provincias*, 4-3-64.
82. "Nuevo templo parroquial en Benicalap", *Las Provincias*, 18-7-64.
83. "La festa de la Mare de Déu d'Agost en Benicalap", *Jornada*, 19-8-64.
84. "Benicalap a la Virgen de agosto", *Levante*, 19-8-64.

BENIMACLET

85. "Benimaclet a Santa Cecilia", *Las Provincias*, 21-11-62.

BENIMÀMET

86. "Los poblados de Benimàmet, Carolinas y Cantererfa afectados por la obra social del reverendo Don Joaquín Sancho", *Las Provincias*, 6-5-56.

BONREPÒS I MIRAMBELL

87. "El plan municipalista de Bonrepòs", *Las Provincias*, 30-6-57.

BURJASSOT

88. "Los Silos de Burjasot que no son de Burjasot", *Levante*, 24-11-49.
89. "Valencia, los Silos y Burjasot", *Boletín Municipal de Burjasot*, 16-9-51.
90. "El Colegio Mayor del Beato Juan de Ribera de Burjasot", *Levante*, 26-6-52.
91. "El nuevo templo parroquial", *Boletín Municipal de Burjasot*, 29-11-52.
92. "Jornada mensual en Burjasot", *Jornada*, 20-5-53.
93. "Burjasot: Fiestas al Sagrado Corazón", *Jornada*, 3-6-53.
94. "Burjasot, ciudad", *Boletín Municipal de Burjasot*, 22-8-53.
95. "La Delegación de Patrimonio Artístico propone al Ayuntamiento de Valencia la creación de una Junta Conservadora de los Silos", *Levante*, 25-8-53.
96. "La Coronación de la Virgen de la Cabeza en Burjasot", *Jornada*, 30-9-53.
97. "La de Burjasot, nueva emisora valenciana", *Las Provincias*, 29-11-53.
98. "El Ayuntamiento de Burjasot formula el voto mediacionista", *Levante*, 2-7-54.
99. "La fiesta del Cristo en Burjasot", *Las Provincias*, 1-9-54.
100. "Burjasot. Actividad Municipalista", *Las Provincias*, 11-11-54.
101. "Actividad Municipalista de Burjasot", *Levante*, 24-11-54.
102. "La Alqueria del Pi en trance de declaración de ruina", *Levante*, 24-2-55.
103. "Los Silos de Burjasot y la proyectada Junta Conservadora", *Jornada*, 29-6-55.
104. "Las clavariesas de la Virgen de la Cabeza, patrona de Burjasot", *Las Provincias*, 28-9-55.
105. "Bétera y Burjasot", *Las Provincias*, 1-3-56.
106. "La Biblioteca Municipal de Burjasot", *Las Provincias*, 11-4-56.
107. "Burjasot resuelve como puede su problema de tráfico", *Las Provincias*, 1-5-56.
108. "La Agrupación Musical Los Silos al certamen de la Feria de Julio", *Las Provincias*, 15-6-56.
109. "Fiestas en Vallanca, Burjasot y Adzeneta de Albaida", *Las Provincias*, 25-9-56.
110. "Conferencias barojianas en Burjasot y exposición Rembrandt en Segorbe", *Las Provincias*, 8-12-56.
111. "Una guardería infantil para la Cantererfa", *Las Provincias*, 28-12-56.
112. "Homenaje en Burjasot a una figura del teatro de aficionados", *Las Provincias*, 6-2-57.
113. "Burjasot, ciudad moderna", *Valencia Atracción*, 21-5-57.
114. "Fallece en Burjasot el médico de los pobres", *Las Provincias*, 24-7-57.
115. "Clausura de la exposición de arte de Burjasot", *Las Provincias*, 21-8-57.
116. "Burjasot en auxilio de Valencia", *Las Provincias*, 6-11-57.
117. "El cura de Cantererfa en el centro de cultura", *Las Provincias*, 15-2-58.

118. "Fiesta del libro en Burjasot", *Las Provincias*, 30-4-58.
119. "Actividades de la Biblioteca Pública de Burjasot", *Las Provincias*, 8-7-58.
120. "Una noche de ilusión: Serra, Burjasot, Valencia", *Las Provincias*, 20-7-58.
121. "Reparto de premios a los escolares de Burjasot", *Las Provincias*, 14-12-58.
122. "El núcleo Burjasot-Godella rico filón de artistas", *Sicania*, 13-1-59.
123. "Se evitará el paso por Burjasot de la carretera Valencia-Ademuz", *Las Provincias*, 8-2-59.
124. "Conferencias de exaltación valenciana en Burjasot", *Las Provincias*, 18-2-59.
125. "El tema valenciano como denominador de los ciclos culturales de Gandia, Burjasot y Masamagrell", *Las Provincias*, 20-2-59.
126. "Un año más en la Biblioteca Pública de Burjasot", *Las Provincias*, 28-2-59.
127. "Publicaciones de fiestas de Burjasot y Sollana", *Las Provincias*, 10-8-59.
128. "Las Bibliotecas públicas municipales de Moncada y Burjasot", *Las Provincias*, 5-2-60.
129. "Burjasot al Beato Juan de Ribera", *Las Provincias*, 1-5-60.
130. "Hijos de Fco. Bueno S.L. de Burjasot", *Valencia Cultural*, 1-5-60.
131. "Burjasot a su Señor", *Las Provincias*, 25-9-60.
132. "Las comunicaciones de Godella y Burjasot con la capital", *Las Provincias*, 3-2-61.
133. "La nueva institución femenina Santa Teresa, de Burjasot", *Jornada*, 21-9-61.
134. "La Confrària de Sant Vicent Ferrer nou puntal de renaixença", *Festes S. Vicent, Burjasot*, 20-7-62.
135. "Burjasot a San Vicente Ferrer", *Las Provincias*, 4-8-62.
136. "Las fiestas de Burjasot a San Miguel y la Virgen de la Cabeza", *Las Provincias*, 29-9-62.
137. "Burjasot celebra la fiesta del Libro", *Las Provincias*, 11-5-63.
138. "Fiestas en Burjasot a San Vicente Ferrer", *Las Provincias*, 10-7-64.
139. "En Burjasot subsiste una industria típicamente valenciana", *Al Dia*, 4-6-66.
140. "Burjasot: el censo de actividades industriales", *Al Dia*, 27-7-66.
141. "Sant Roc, un sant ben nostre", *Burjasot Fiestas*, 10-8-66.
142. "La ciudad va renovando su fisonomía y resolviendo no sin dificultades sus problemas acuciantes de urbe moderna", *Fiestas Burjasot*, 5-8-73.
143. "Burjasot Fiestas Patronales 1973", *CAR Cadena Azul*, 15-8-74.
144. "Menuderies urbanístiques. El Pouet", *Burjasot 74. Fiestas patronales*, 1974.
145. "Burjasot. Breu nota geohistòrica, la ciutat satèl·lit, el patrimoni històric-artístic, bibliografia", *Fiestas patronales*, 1975.
146. "Un any de gestió municipal", *Fiestas Burjasot*, 5-8-76.
147. "Burjasot a Sant Roc", *Silos (Burjasot)*, 15-8-76.
148. "L'escut heràldic de Burjasot", *Silos (Burjasot)*, 15-9-76.
149. "Les Sitges, aula cultural de Burjasot", *Silos (Burjasot)*, 16-10-76.
150. "Per a un repertori bibliogràfic de Burjasot", *Fiestas Burjasot*, 2-8-77.

151. "El valenciano es ilegal (Moció de Burjasot)", *Valencia Semanal*, 5-3-78.
152. "Burjasot i l'oficialitat de la Llengua", *Valencia Semanal*, 28-1-79.
153. "Les esquerres de Burjasot", *Valencia Semanal*, 1-6-79.
154. "Andrés Estellés i Burjasot", *Valencia Semanal*, 8-7-79.
155. "Escut heràldic de Burjasot", *Festes/79 Burjasot*, 8-8-79.
156. "Les Sitges de Burjasot", *Ponència Cultura Burjasot*, 5-8-80.
157. "Síntesi escut de Burjasot", *B.I.M. Burjasot*, 29-1-81.
158. "L'escut heràldic de Burjasot", *Generalitat*, 24-6-81.
159. "Síntesi de la memòria descriptiva de l'escut", *Burjasot B.I.M.*, 31-12-82.
160. "El Alcalde de Burjasot", *Levante*, 8-7-83.
161. "Ciment en Burjasot", *La Ciutat*, 31-1-84.
162. "El conflicte de Burjasot", *Levante*, 23-4-86.

Vegeu també 45, 69 i 86.

FOIOS

163. "El escudo de Foyos", *Las Provincias*, 30-12-54.
164. "Foyos, mi pueblo", *Anales del Centro de Cultura Valenciana*, XXII, 1954, 1-44, i XXIII, 1955, 45-86, separata.
165. "La Iglesia Parroquial de Foyos", *Jornada*, 28-9-55.
166. "El Plan de Actuación Municipalista de Foyos", *Las Provincias*, 2-6-56.
167. "Memoria descriptiva del escudo", *Fiestas Foyos*, 3-8-76.
168. "Biografía del meu pare", *Fiestas Foyos*, 14-8-77.

GODELLA

169. "Estudio sobre Godella", *Las Provincias*, 8-8-56.
170. "La fiesta del Cristo de la Paz en Godella", *Las Provincias*, 28-9-56.
171. "Estudio sobre la iglesia antigua de Godella", *Las Provincias*, 6-11-56.
172. "Godella y su ayuda a la capital", *Las Provincias*, 14-11-57.
173. "Las comunicaciones con Godella", *Las Provincias*, 12-2-61.

Vegeu també 45, 69, 122 i 132.

MARXALENES

174. "En la estación ferroviaria de Marchalenes", *Las Provincias*, 10-4-56.

MASSALFASSAR

175. "Masalfasar", *Las Provincias*, 9-8-56.

MASSAMAGRELL

176. "Los establecimientos Rodrigo de Masamagrell", *Valencia Cultural*, 1-7-60.
177. "Las fiestas patronales de Masamagrell y Liria", *Las Provincias*, 3-10-61.

Vegeu també 125.

MELIANA

178. "Fe y Amor, periódico de Meliana", *Las Provincias*, 20-1-57.
179. "Los juegos florales de Paterna y de Meliana", *Las Provincias*, 17-8-58.
180. "Publicaciones de las fiestas patronales de Sueca y Meliana", *Las Provincias*, 12-9-59.
181. "La cruz de término de Meliana", *Las Provincias*, 25-11-59.
182. "Meliana a Sant Vicent Ferrer", *Las Provincias*, 24-8-60.
183. "Los programas de fiestas de Meliana, Higueruelas y Adzaneta de Albaida", *Las Provincias*, 15-9-60.
184. "Meliana a su patrón, San Vicente Ferrer", *Las Provincias*, 25-4-61.
185. "Las fiestas del Puig, Aras de Alpuente y Meliana", *Las Provincias*, 2-9-61.
186. "Jo veig així l'escut de Meliana", *Valencia Cultural*, 1-8-62.
187. "Los Juegos Florales de Meliana, Villanueva de Castellón y Carlet", *Las Provincias*, 19-8-62.
188. "Las fiestas patronales de Meliana", *Las Provincias*, 11-9-62.
189. "Fiestas patronales de Meliana", *Las Provincias*, 13-9-63.

MONCADA

190. "Memoria de la Hermandad Sindical de Moncada", *Las Provincias*, 18-4-56.
191. "El libro de la Ciudad de Moncada", *Las Provincias*, 10-5-56.
192. "Moncada en fiestas", *Las Provincias*, 7-9-56.
193. "El concurso del pasodoble en Moncada", *Las Provincias*, 18-9-56.
194. "Un año más de la Biblioteca Comarcal de Moncada", *Las Provincias*, 9-1-57.
195. "Memoria de Actividades de la Hermandad Sindical de Moncada", *Las Provincias*, 9-2-57.
196. "Un ciclo de conferencias en Moncada", *Las Provincias*, 15-3-57.
197. "La Hermandad Sindical de Moncada convoca un concurso para los escolares", *Las Provincias*, 4-5-57.
198. "Memoria anual de la Hermandad Sindical de Moncada", *Las Provincias*, 29-1-58.
199. "Memoria de la Biblioteca Pública Municipal de Moncada", *Las Provincias*, 6-4-58.
200. "El Boletín Municipal de Moncada", *Las Provincias*, 3-5-58.
201. "Hacia la institución del Premio Hermandad Sindical de Moncada", *Las Provincias*, 18-6-58.
202. "Memoria de la Biblioteca Pública Municipal de Moncada", *Moncada, B.M.I.*, 1-7-58.
203. "Publicaciones de fiestas: Moncada y Sueca", *Las Provincias*, 2-9-58.
204. "Sobre el Premio Hermandad Sindical de Moncada", *Las Provincias*, 23-9-58.
205. "Memoria de la Hermandad Sindical de Moncada", *Las Provincias*, 24-1-59.
206. "Actividades de la Biblioteca Pública de Moncada", *Las Provincias*, 24-2-59.
207. "El Boletín Municipal Extraordinario de Moncada", *Las Provincias*, 30-8-59.
208. "Las fiestas patronales de Torre Baja y Moncada", *Las Provincias*, 10-9-60.

209. "Inés de Moncada, la santeta de Porta Coeli", *Valencia Cultural*, 1-2-61.
210. "Inés de Moncada, la santeta de Porta Coeli", *Las Provincias*, 4-2-61.
211. "A Moncada, capital de l'Horta", *Moncada*, 1-9-61.
212. "Las fiestas de Moncada", *Las Provincias*, 20-9-61.
213. "Moncada i la nova Renaixença", *Moncada*, 1-9-62.
214. "Las fiestas patronales de Moncada", *Las Provincias*, 7-9-62.
215. "Inés de Moncada, la santeta de Porta Coeli", *Moncada*, 1-9-63.
216. "Les festes patronals al servei dels nous ideals", *Moncada*, 15-9-64.
217. "Memoria anual de la Hermandad de Moncada", *Valencia Fruits*, 19-2-65.

Vegeu també 45 i 128.

PATERNA

218. "Los Juegos Florales de Paterna", *Las Provincias*, 18-5-58.
219. "Los juegos florales de Paterna o un pueblo recuperado para la cultura valenciana", *Las Provincias*, 27-8-58.
220. "La marca Río de Paterna ampara galletas y pastas para sopa de excelente calidad y economía", *Valencia Cultural*, 1-10-60.
221. "Paterna en sus fiestas patronales", *Las Provincias*, 17-8-61.
222. "Las grandes fiestas de Paterna", *Las Provincias*, 18-8-62.
223. "Se proyecta restaurar la Torre de Paterna", *Las Provincias*, 5-12-62.
224. "Presència de Sant Vicent de Baeza i Paterna amb un clergue amic del Sant", *Fiestas Paterna*, 15-8-65.
225. "Lo que fueron las fiestas de Paterna", *Las Provincias*, 19-9-65.
226. "La Junta Central Fallera concede el Pep d'argent a la firma Galletas y Pastas Río de Paterna", *Levante*, 20-3-66.
227. "La Junta Central Fallera concede el Pep d'argent a la firma Galletas y Pastas Río de Paterna", *Las Provincias*, 22-3-66.
228. "El museo de cerámica de Paterna", *Fiestas Paterna*, 10-8-73.
229. "Datos para la historia de La Cañada", *Fiestas Paterna*, 10-8-73.
230. "Aportació a la Història de Paterna I", *Paterna*, 25-6-81.
231. "Aportació a la Història de Paterna II", *Paterna*, 24-8-81.
232. "Aportació a la Història de Paterna III", *Paterna*, 28-10-81.
233. "Aportació a la Història de Paterna IV", *Paterna*, 28-5-82.
234. "Aportació a la Història de Paterna V", *Paterna*, 13-12-82.

Vegeu també 179.

LA POBLA DE FARNALS

235. "La Poble de Farnals al dia", *Falla de la Creu*, 16-3-81.
236. "La Poble de Farnals al dia", *Valencia Atracción*, 15-8-81.

EL PUIG

237. "El Puig y sus problemas municipales", *Las Provincias*, 10-6-56.
238. "Fiestas en honor de la Virgen del Puig", *Las Provincias*, 4-10-56.
239. "Crónica de la villa del Puig", *Las Provincias*, 21-3-57.
240. "El Puig de Santa María de cara al turismo", *Las Provincias*, 11-5-58.
241. "El Real Santuario de Nuestra Señora del Puig gravemente afectado por las termitas", *Las Provincias*, 10-8-58.
242. "El Santuario del Puig ante el Decreto de 22 de julio creando los catálogos de monumentos provinciales y locales", *Las Provincias*, 21-8-58.
243. "Fiestas y publicaciones de fiestas en Mont-Olivet, Fuente la Higuera, Jérica, Puig de Santa María y Aras de Alpuente", *Las Provincias*, 2-9-59.
244. "Los programas de fiestas de Fuente la Higuera, Puig y Segorbe", *Las Provincias*, 3-9-60.
245. "Hacia la restauración sistemática del Santuario del Puig", *Las Provincias*, 24-9-61.
246. "Los Ayuntamientos valencianos y El Puig", *El Funcionario Municipal*, 11-11-61.
247. "La Hoja Parroquial del Puig de Santa María", *Las Provincias*, 2-8-62.
248. "Darrer diumenge d'octubre al Puig", *Torrent*, 21-11-81.
249. "Una nova edició del darrer diumenge d'octubre al Puig", *Lluïta*, 17-12-82.
250. "El Puig de Santa María, I", *Valencia Atracción*, 22-3-83.
251. "El Puig de Santa María, II", *Valencia Atracción*, 25-9-83.
252. "El Puig de Santa María, III", *Valencia Atracción*, 25-10-83.

253. "El Puig de Santa María, IV", *Valencia Atracción*, 27-11-83.

254. "El Puig de Santa María, V", *Valencia Atracción*, 15-1-84.

Vegeu també 185.

PUÇOL

255. "Las fiestas de Puzol a su Patrona", *Las Provincias*, 6-9-62.

RAFELBUNYOL

256. *Rafelbuñol, mi pueblo*. Inèdit.

257. "Rafelbuñol, un pueblo en marcha", *Valencia Cultural*, 1-9-60.

ROCAFORT

258. "Rocafort, población veraniega", *Las Provincias*, 22-5-56.

259. "¡Ya tenemos la Historia de Rocafort!", *Las Provincias*, 26-3-57.

TAVERNES BLANQUES

260. "Las preocupaciones municipalistas de Tavernes Blanques", *Valencia Cultural*, 1-11-60.

Vegeu també 21 i 44.

Vicent Badia amb el cosmonauta soviètic Zúdiv Vlacheslaf Diemitrievich. 8 d'abril de 1981.